

Opiskeluhooltosuunnitelma

20.4.2023

Saamelaisalueen koulutuskeskus
Sámi oahpahusguovddáš
Säämi máttááttâskuávdáš
Sää'm škooltemkөөskös

Sisällys

1. JOHDANTO – OPISKELIJAHUOLTOA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET	1
1.1 Nykytilan kuvaus – THL:n kouluterveyskysely	2
1.2 Opiskeluhoolto ja opiskelijan hyvinvointi koulutuksen järjestäjän näkökulmasta	3
1.2.1 Oppimisympäristöt	3
1.2.2 Työkyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen.....	4
1.2.3 Kouluyhteisön hyvinvointi	5
1.2.4 Yhteisöllisyys ja osallisuus	6
1.2.4.1 Ryhmytyminen.....	7
1.2.4.2 Opiskelijakunta	7
1.2.4.3 Nuorisovaltuusto.....	7
1.2.5 Turvallisuus.....	8
1.2.6 Liikunta ja terveellinen ravinto.....	9
1.2.6.1 Liikunnallisuuden edistäminen	9
1.2.6.2 Terveellisten ruokavalintojen edistäminen	10
2 OPISKELUHUOLTO	10
2.1 Opiskeluhoollon kokonaistarpeen arviointi ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut.....	11
2.2 Opiskelijaterveydenhuolto.....	12
2.3 Opiskeluhoollon kokonaisuus	12
2.3.1 Yhteisöllinen opiskeluhoolto	13
2.3.2 Yksilökohtainen opiskeluhoolto.....	13
2.3.3 Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolto	13
2.4 Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	15
2.5 Opiskeluhoitosuunnitelman toteutuminen ja seuranta.....	15
3 OPINTOJEN OHJAUS JA OPISKELUN TUKEMINEN	16
3.1 Ofelaš-ohjaaja.....	17
3.2 Opinto-ohjaaja	18
3.3 Opettaja	18
3.4 Erityisopettaja	19
3.5 Koulukuraattori	19
3.6 Opintotoimisto.....	19
4 ASUNTOLATOIMINTA JA VAPAA-AIKA	20
4.1 Asuntolatoiminta.....	20

4.2 Asuntolahenkilöstön tehtävät	20
4.3 Harrastus- ja vapaa-ajan toiminta.....	20
5. OPISKELUHUOLLON VERKOSTOYHTEISTYÖ.....	21
5.1 Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa	21
5.2 Saattaen vaihto - yhteistyö perusopetuksen kanssa.....	21
5.3 Etsivä nuorisotyö.....	21
5.4 Uvja – saamelainen psykososiaalisen tuen yksikkö.....	22
5.5 Sairaalaopetusyksikön palvelut.....	22
6 KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄN TOIMINTAA OHJAAVAT LÄHTÖKOHDAT.....	22
7. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAAN LIITTYVÄT ERILLISET ASIAKIRJAT	23
7.1 Tasa-arvosuunnitelmat	23
7.2 Kriisisuunnitelma.....	23
7.3 Päihdetoimintamallit.....	23
7.4 Opinto-ohjauksen suunnitelma.....	23
7.5 Opiskelijaterveydenhuollon suunnitelma.....	23
7.6 Järjestyssäännöt.....	23
7.7 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä	23
7.8 Kulttuuriset ja eettiset ohjeet	24
7.9 Erityinen tuki.....	24

Liite 1. Suostumus opiskeluhuollon palveluihin -lomake

1. Johdanto – Opiskelijahuoltoon koskevat säännökset

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 2 §:n 2 momentin (164/2022) mukaan ammatillisen koulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Koulutusta alle 18-vuotiaalle opiskelijalle suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 124 §:n 2 momentin mukaan alle 18-vuotiaalle opiskelijoille järjestettävässä koulutuksessa tulee olla yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 2 §:n 2 kohdan mukaan lain tarkoituksena on edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Lain 3 §:n 3 momentin mukaan opiskeluhooltoon sisältyvät ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 §:n 1 momentissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän päättämät opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Pykälän 4 momentin mukaan opiskeluhoolto toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n opetussuunnitelman mukaisella ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Lisäksi opiskeluhoollon avulla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään, ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoollosuunnitelma. Opiskeluhoollosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Mikäli koulutuksen järjestäjällä on useita oppilaitoksia saman kunnan alueella, koulutuksen järjestäjä päättää, laaditaanko oppilaitoskohtaiset opiskeluhoollosuunnitelmat vai useammalle oppilaitokselle yhteinen opiskeluhoollosuunnitelma. Opiskeluhoollosuunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opetushallituksen valtuutuksesta antaa määräyksiä opiskeluhoollosuunnitelman laadinnasta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n 3 momentissa.

Näissä määräyksissä opiskelijahuollosta käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista käsitettä opiskeluhoolto. Määräykset on valmisteltu edellä mainitun lainkohdan edellyttämällä tavalla yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 3 §:n mukaan opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 §:n pykälä 1 momentissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän päättämä opiskelijahuolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaan oppilaitoksen sijaintikunta vastaa opiskelijahuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien esi- ja perusopetusta, lukio- koulutusta ja ammatillista tutkintokoulutusta ja valmentavaa koulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaan koulutuk-

sen järjestäjä vastaa siitä, että ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 § 1 momentissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen perustuva opiskeluhoitosuunnitelma toteutuu. Palveluiden järjestämisestä vastaa oppilaitoksen sijaintikunta lukuun ottamatta oppilas- ja opiskelijahuoltolain 10 §:n mukaisia erityisoppilaitoksia, jotka saavat itse järjestää opetuksen ja koulutuksen tueksi opiskelijoiden terveydenhuollon palveluja. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja.

Opiskeluhoito järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoito on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden tehtävä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 3 ja 4 §:n mukaan ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

Opiskeluhoitoa toteutetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 4 §:n mukaan yhteisöllisenä opiskeluhoitona, jonka lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja kuulluksi tuleminen sekä yksilökohtaisena opiskeluhoitona (5 §), jolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskelu-terveydenhuollon sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja, monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa sekä erityisoppilaitoksissa 10 §:n mukaisesti opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestettäviä sosiaali- ja terveystalveluja.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 18 §:n 1 momentin mukaan opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevilla toimenpiteillä ja ratkaisuilla hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäinen opiskelija voi saman pykälän 2 momentin mukaan painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoitoasian käsittelyyn tai antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoitoa tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoitoa palveluja.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 80 §:n mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 80 §:n 6 momentin (164/2022) mukaan opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on tuoda esiin oppilaitoksessa tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän lisäksi myös koulumatkalla esiin tulevat kiusaamis- ja häirintätapaukset. Tämä edesauttaa sekä kokonaistilanteen selvittämistä että tehostaa kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen opiskeluhoitosuunnitelmassa käsitellään määräyksen (OPH-1105-2022) edellyttämän opiskeluhoitosuunnitelman tietosisältöjen lisäksi opiskelijahyvinvointia laajemminkin. Tämä suunnitelma tulee korvaamaan SAKK:n hyvinvointisuunnitelman.

1.1 Nykytilan kuvaus – THL:n kouluterveyskysely

Suurin osa THL:n Kouluterveyskyselyyn (2021) vastanneista nuorista kertoi olevansa tyytyväinen elämäänsä. Verrattuna vuoden 2019 tuloksiin tyytyväisyys elämään oli kuitenkin vähentynyt vuonna 2021. Toisella asteella opiskelevista nuorista 66–77 prosenttia kertoi tästä.

Nuorista vuonna 2021 kohtalaisesta tai vaikeasta ahdistuneisuudesta kertoi 30 prosenttia tytöistä. Vuosina 2013–2019 ahdistuneisuutta oli kokenut 13–20 prosenttia tytöistä. Pojista noin kahdeksan

prosenttia kertoi ahdistuneisuudesta vuonna 2021. Vastaava osuus vuosina 2013–2019 oli 5–7 prosenttia.

Lukiolaistytöistä 23 prosenttia koki itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti vuonna 2021. Vastaava osuus ammatillisten oppilaitosten tytöistä oli 26 prosenttia. Pojilla yksinäisyyden kokemus oli harvinaisempaa kuin tytöillä kaikilla kouluasteilla (9–11 %).

1.2 Opiskeluhoolto ja opiskelijan hyvinvointi koulutuksen järjestäjän näkökulmasta

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen järjestäjän ja lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukaista tai koulutuksen järjestäjän ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 §:n 1 momentin mukaisesti päättämää toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoillon avulla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia. Opetuksen toteuttamisesta ja oppimisen tukitoimista säädetään tarkemmin koulutusta koskevissa laeissa ja niiden perusteella määrätään tutkinnon perusteissa (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1 luku 6 §).

1.2.1 Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluvat erityisesti oppilaitoksen rakennukset ja tilat sekä opetusvälineet ja oppimateriaalit. Siihen kuuluvat lisäksi muu rakennettu ympäristö ja ympäröivä yhteisö. Opiskelutilat ja -välineet tulee suunnitella ja järjestää siten, että ne mahdollistavat monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käytön. Työvälineiden ja materiaalien tulee olla opiskelijoiden käytettävissä niin, että ne antavat mahdollisuuden aktiiviseen ja itsenäiseen opiskeluun. Oppimisympäristö ei tarkoita ainoastaan fyysistä paikkaa tai tilaa, vaan nykyään käytetään myös erilaisia verkko- ja etäoppimisympäristöjä ja -alustoja.

Psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muodostumiseen vaikuttavat toisaalta yksittäisen opiskelijan kognitiiviset ja emotionaaliset tekijät, toisaalta vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin liittyvät tekijät. Oppimisympäristön tulee tukea opiskelijan oppimista sekä ammatillista kasvua ja kehittymistä. Sen on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen ja tuettava opiskelijan terveyttä. Tavoitteena on tukea oppimismotivaatiota ja uteliaisuutta sekä edistää aktiivisuutta, itseohjautuvuutta ja luovuutta tarjoamalla kiinnostavia ja ajantasaisia ammatillisia haasteita ja kehittymisen mahdollisuuksia. Oppimisympäristön tulee ohjata opiskelijaa asettamaan omia tavoitteitaan ja arvioimaan omaa toimintaansa. Opiskelijoiden osallisuutta voidaan lisätä mahdollistamalla opiskelijoiden osallistuminen oppimisympäristönsä suunnitteluun, rakentamiseen ja kehittämiseen.

Oppimisympäristön tulee tukea myös opettajan ja opiskelijan välistä sekä opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta. Sen tulee edistää vuoropuhelua ja ohjata opiskelijoita työskentelemään ryhmän jäsenenä. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva, kiireetön, ja myönteinen ilmapiiri, jonka ylläpitämisestä vastuu kuuluu koko oppilaitosyhteisölle.

SAKK:n oppimisympäristöt

Saamelaisalueen koulutuskeskus järjestää koulutusta kolmessa toimipaikassa; Inarissa, Toivoniemessä ja Enontekiöllä. Koulutuskeskuksen pääkoulu ja hallintoyksikkö on Inarissa.

Oppimisympäristöjen turvallisuuden varmistamiseksi luokka- ja muille tiloille on nimetty vastuuhenkilöt. Erityisesti tuotantotilojen (teurastamo ja nahkamuokkaamo), poro- ja luonto-opiskelijoiden teknisen työn tila ja artesaanikoulutuksen ammattityötilat, kokkikoulutuksen opetuskeittiö ja lähihoitajakoulutuksen hoitoluokka pidetään ajantasaisesti ja asianmukaisesti varustettuina ja kalustettuina. Opiskelijoille annetaan perustieto turvallisuudesta ennen oppilaitoksen tilojen käyttöä ja ennen työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen siirtymistä. Ravintola- ja catering-alan, sosiaali- ja terveystilan, luonto- ja ympäristöalan sekä taideteollisuusalan opiskelijoille oppilaitos järjestää tarvittavat suoja- varusteet.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen opiskelijaryhmät ovat pieniä, maksimissaan 15 opiskelijaa ryhmässä. Tämä tukee opetuksen toteutuksen ja suunnittelun henkilökohtaistamista sekä opiskelijoiden yksilöllistä ohjaamista. Opettajat, opinto-ohjaaja, asuntolahenkilöstö ja muu henkilökunta ovat opiskelijoiden helposti saavutettavissa ja ilmapiiri pyritään luomaan sellaiseksi, että he ovat myös helposti lähestyttävissä.

Luokkatilat ovat viihtyisät ja opiskelijoilla on käytössään nykyaikaiset, aktiivisuuteen kannustavat taukotilat. Toimipaikoissa työskentelevät laitoshuoltajat, jotka huolehtivat myös tekstiilihuollosta. Opiskelijat osallistuvat tilojen sisustuksen suunnitteluun ja yhteiseen vastuuseen viihtyvyydestä panostetaan.

Opiskelijoilla on yhteistä vapaa-ajan toimintaa. Heillä on käytössään kuntosali Toivoniemessä ja Inarissa. Inarissa on lisäksi yleisiä liikuntasalivuoroja, joihin opiskelijat voivat osallistua ja esittää toiveita tekemisen suhteen. Asuntoloissa asuvia opiskelijoita kuljetetaan harrastuksiin. Oppilaitos kustantaa lvalon uimahallin sekä kuntosalin käytön opiskelijoille.

Innostavuutta rakennetaan ryhmäyttämällä, osallistamalla ja mahdollistamalla. Yhdessä tekeminen, itse suunnitteleminen ja toteuttaminen, aitoihin työelämän tilanteisiin ja erilaisiin tapahtumiin osallistuminen motivoi ja innostaa. Opiskelijoita kannustetaan ja tuetaan ryhminä ja yksilöinä kokeilemaan ja osallistumaan. Oppimisen ja osaamisen itseohjautuvuutta tuetaan monipuolisilla opetusmenetelmillä ja -välineillä.

Opetustilat on varustettu toimivilla ja ajantasaisilla digi-välineillä. Jokaisessa luokassa on opiskelijoiden käytössä tietokoneita. Oppilaitoksessa on toimivat etävälineiden käyttömahdollisuudet. Opetuksen ja oppimisen tukena hyödynnetään eOppimisympäristöjä.

Hyvinvoiva oppimisympäristö Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa sisältää myös virtuaali- ja etäoppimisympäristöt ja sosiaalisen median sovellukset sekä niiden käytön ohjaus- ja tukitoimet.

1.2.2 Työkyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen

Kaikille pakollisten (2 osp) työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen -opinnoissa keskeinen tavoite on, että opiskelija ymmärtää liikunnan, levon, unen, virkistykseen, ihmissuhteiden ja terveyden väliset yhteydet ja ottaa ne huomioon toiminnassaan. Tämän tavoitteen mukaisesti opinnoissa pyritään antamaan opiskelijoille monipuolisesti tietoa opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn liittyvistä asioista, joilla edistetään niin oppilaitosyhteisön kuin opiskelijan omaa hyvinvointia. Tiedon avulla pyritään vaikuttamaan opiskelijoiden terveyteen liittyviin asenteisiin, jolloin hän ryhtyisi soveltamaan saamiaan tie-

toja myös käytännössä. Näin parantuva terveysosaaminen muuttuisi vähitellen paremmaksi terveyskäyttäytymiseksi. Hyvä terveysosaaminen mahdollistaa myös työkyvyn kehittämisen ja ylläpitämisen.

Terveysosaaminen ja terveyskäyttäytyminen luovat pohjan terveydelle ja työkyvylle. Liikunnan opetuksessa pyritään kannustamaan opiskelijaa monipuoliseen liikunnan harrastamiseen omien vahvuuksien ja mielenkiinnonkohteiden mukaisesti. Tavoitteena on saada opiskelija huomaamaan säännöllisen liikunnan mukanaan tuoma jaksaminen ja mielihyvä.

Ammattiosaajan työkykypassi

Ammattiosaajan työkykypassi tarjoaa ammattiin opiskeleville mahdollisuuden saada tietoa, taitoa ja motivaatiota oman työkyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseen. Opetusministeriö ja Opetushallitus käynnistivät keväällä 2006 työkykypassin kehitystyön, jonka taustalla oli huoli tulevaisuuden ammattiosaajien toiminta- ja työkyvystä ja jaksamisesta. Tutkimusten mukaan ammattiin opiskelevien liikunta on vähäistä ja tupakointi ja alkoholin käyttö runsasta, eikä muukaan terveyskäyttäytyminen tue työkykyä. Työkykypassin käyttöönotto aloitettiin ammatillisessa koulutuksessa syksyllä 2008. SAKK:ssa ammattiosaajan työkykypassi on osittain sisällytetty perustutkintoihin ja näin ollen opiskelijoilla on matala kynnyksensä hankkia lisää terveysosaamista. Myös muilla SAKK:n opiskelijoilla on mahdollisuus hankkia ammattiosaajan työkykypassiopintoja henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaan.

Kokemusten mukaan passiopintojen on koettu elävöittävän opiskelua ja lisäävän viihtyvyyttä. Avainsanoja onnistumisissa ovat olleet omakohtaisuus, aktiivisuus ja toiminnallisuus. Työhaussa opiskelija voi hyödyntää työkykypassia osoittamalla tulevalle työnantajalleen olevansa toiminta- ja työkyvystään huolehtiva ammattiosaaja.

Ammattiosaajan työkykypassi muodostuu viidestä eri osa-alueesta: toiminta- ja työkykyä edistävä liikunta (2 osp), terveysosaaminen (2 osp), ammatin työkykyvalmiudet (2 osp), harrastuneisuus ja yhteistyötaidot (1 osp) sekä työkykyvalmiuksien vahvistaminen (2 osp). Opiskelija osoittaa saavuttaneensa osa-alueelle valtakunnallisesti määritetyt tavoitteet. Suorituksia voi kerätä opinnoista tai harrastus- ja vapaa-aikatoiminnasta niin oppilaitoksessa kuin sen ulkopuolellakin.

1.2.3 Kouluyhteisön hyvinvointi

Kouluyhteisön hyvinvointiin keskittyminen ei ole arjesta irrallinen hanke tai projekti, vaan se on tapa tehdä koulutyötä, kasvattaa ja kasvaa. Hyvinvointi syntyy toimintakulttuurista, jossa korostuvat avoimuus, turvallisuus, luottamus, yhteisöllisyys ja kaikkien halu oppia uutta. Jotta hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuisi oppimisympäristössä, tulee hyvinvointityötä johtaa osana koulutuksen järjestäjän perustehtävää. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on osa oppilaitoksen arvoa ja se on kirjattu koulun toimintaperiaatteisiin. Johto voi varmistaa, että hyvinvointityö näkyy henkilöstön toimenkuvissa, voimavarojen resursoinnissa ja osaamisen kehittämisessä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoimista voidaan organisoida usealla tavalla. Vastuu voi olla esimerkiksi laajennetulla opiskeluhuoltoryhmällä.

Terveyden edistäminen kouluissa ja oppilaitoksissa on lähtökohtaisesti voimavaroja vahvistavaa ja terveyttä ja hyvinvointia yleisesti lisäävää toimintaa. Kyse on ennen kaikkea mahdollisuuksien luomisesta: luodaan sellaiset olosuhteet ja rakenteet, jotka tukevat terveyttä ja hyvinvointia, mahdollistavat oppimisen ja terveyttä tukevat valinnat. Mahdollisuuksien luomisen lisäksi tulee myös pyrkiä ehkäisemään opiskelijoiden ongelmia ja oireilua. Varhainen puuttuminen ja tuki voidaan nähdä jatkumona, jonka alkupäässä yhteisössä osataan sekä tunnistaa huoli että myös ottaa se puheeksi. Puheeksi otton myötä tuen tarvisijoille tulee tarjota apua ja ohjausta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

1.2.4 Yhteisöllisyys ja osallisuus

Yhteisöllinen toimintakulttuuri on toisista välittämistä. Yhteisöllisyys rakentuu arjen vuorovaikutustilanteissa ja näkyy oppilaitoksen toimintakulttuurissa. Yhteisöllisyyttä tukeva toimintakulttuuri on kannustava, avoin ja rohkaiseva. Kohtaamiset arjessa ovat myönteisiä ja sosiaalisesti tukevia. Opiskelijoista välitetään ja he saavat apua. Yhteisölliseen toimintakulttuuriin kuuluu myös henkilökohtainen koskemattomuus. Oppilaitos voi opettaa toimintatavoillaan sosiaalisia taitoja, esim. välittämällä, hyväksymällä ja rajoja asettamalla.

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään yhteistyössä opettajien, opiskelijoiden, johdon ja muun henkilöstön kanssa. Keskustelun ja kehittämisen kohteena tulee fyysisen ympäristön lisäksi olla oppilaitoksen tavat, arvot ja tavoitteet. Toimintakulttuuri rakentuu virallisista ja epävirallisista säännöistä, toiminta- ja käyttäytymismalleista. Aina julkausuttu toimintakulttuuri ja toteutuva toimintakulttuuri eivät vastaa toisiaan. Toimintaa ohjaavista uskomuksista ja arvoista ei välttämättä olla edes kokonaan tietoisia.

Keinoja vuorovaikutteisen ja tasa-arvoisen toimintakulttuurin edistämiseksi:

- Arjessa välittäminen
- Luodaan mahdollisuuksia keskustelulle eli tilaisuuksia ja tiloja, joissa opettajat ja opiskelijat voivat olla tiiviimmin vuorovaikutuksessa niin keskenään kuin omissa ryhmissään.
- Kehitetään opettajien työskentelyä sekä opetusta yksilökeskeisestä yhteisökeskeisemmäksi.
- Vahvistetaan yhdessäoloa järjestämällä teemapäiviä ja yhteisiä virkistystapahtumia.
- Toteutetaan pienryhmätoimintaa.
- Toteutetaan kehittämistyötä ryhmissä esimerkiksi opiskeluympäristön viihtyisyyden lisäämiseksi.
- Ylläpidetään aktiivista opiskelijakuntaa ja opiskelijakunnan ohjausta.
- Opiskelijoiden ääni esiin: Otetaan opiskelijat mukaan OAT-työhön sekä muuhun oppilaitoksen toiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa yhteisöllisyyttä tuetaan mm. tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen toimintaan ja suunnitteluun ottamalla opiskelijajäseniä mukaan erilaisten työryhmien jäseniksi. Yhteisöllisyyttä lisätään myös esimerkiksi yhteisillä tapahtumilla, juhlilla, retkillä ja opintomatkoilla. Opiskelijat osallistuvat myös oman oppimisympäristönsä suunnitteluun.

1.2.4.1 Ryhmäytyminen

Ryhmä on joukko ihmisiä, jossa jäsenet tunnistavat toiset ryhmänsä jäsenet, tuntevat kuuluvansa ryhmään ja nauttivansa ryhmädynamiikan voimasta sekä yhdessä tekemisestä. Tunne kuulua ryhmään on jokaiselle tärkeää. Ryhmähengen luominen on tärkeä tukipilari yksilön kasvussa sosiaalisesti yksilöksi. Ammatillisessa koulutuksessa yksilön osaamisen arvioinnissa on mukana yhteistyötaidot. Oppilaitoksessa yhteisöllisyys näkyy hyvänä ja innostavana ryhmähengenä.

Ryhmäytyminen on prosessi, joka alkaa siitä, kun ryhmässä opiskelevat oppivat tuntemaan toisensa mahdollisimman hyvin. Hyvän ja luottamuksellinen ilmapiirin aikaansaaminen vaatii koko oppilaitoksen henkilöstön, mutta erityisesti ofelaš-ohjaajan panostusta. Ryhmäytyminen on edellytys kannustavan oppimisympäristön syntyyn, jossa ryhmä edistää omaa oppimistaan ja ehkäisee kiusaamista ja syrjäytymistä.

1.2.4.2 Opiskelijakunta

Ammatillisissa oppilaitoksissa on opiskelijakunnat. Valtakunnalliset opiskelijajärjestöt (OSKU ry, SAKKI ry) järjestävät opiskelijoille koulutusta opiskelija-aktiviteettien lisäämiseksi. Opiskelijajärjestöillä on myös edunvalvonnallisia tehtäviä. Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa on opiskelijakunta, johon opiskelijoita kannustetaan liittymään. Opiskelijakunta hoitaa lakisääteisen opiskelijakunnan tehtävät, kuten:

- edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa sekä järjestää harrastus- ja kulttuuritoimintaa
- tekee esityksiä ja antaa lausuntoja oppilaitosta koskevista asioista

Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa opiskelijakunnan osallisuutta tuetaan mahdollistamalla yhteiset tilaisuudet eri toimipaikkojen opiskelijoiden kanssa, pyytämällä opiskelijakunnalta kannanottoja erilaisiin asioihin sekä tarjoamalla opiskelijakunnalle opiskelijoiden näkökulman esiintuomista oppilaitoksen sisäisessä ja sidosryhmien välisessä yhteistyössä. Opiskelijat valitsevat vuosittain keskuudestaan edustajan ja varajäsenen oppilaitoksen johtokuntaan, jolloin opiskelijat pääsevät vaikuttamaan oppilaitoksen päätöksentekoon. Opiskelijajäsen toimii myös SAKK:n toimielimessä, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmässä sekä opiskeluhuoltoryhmässä. Lisäksi opiskelijoiden edustajilla on mahdollisuus olla mukana toimipaikkakohtaisissa tiimeissä.

1.2.4.3 Nuorisovaltuusto

NuVa eli nuorisovaltuusto on välikäsi nuorten ideoiden ja äänen kuuluvaksi saantiin. Nuorella on oikeus sanoa mielipiteensä asiaan ja osallistua yhteisten asioiden suunnitteluun. NuVan edustajat toimivat tavallisen inarilaisen nuoren puolestapuhujana ja sen kautta voit saada oman ideasi tai ehdotuksesi kuuluviin ja jopa onnistumaan. Nuoriso on tärkeä ikäluokka Inarin tulevaisuuden kannalta, ja nuoriso huomioidaan kunnassa hyvin.

Äänitorvena olemisen lisäksi nuorisovaltuutetut osallistuvat koulutuksiin ja tekevät yhteistyötä esimerkiksi muiden kuntien nuorisovaltuustojen kanssa. NuVa voi järjestää myös tapahtumia nuorten toiveiden mukaisesti.

Nuorisovaltuusto koostuu 10 varsinaisesta jäsenestä sekä muutamasta koulukohtaisista varajäsenistä. Sitä johtaa kolmen jäsenen muodostama puheenjohtajisto (puheenjohtaja, varapuheenjohtaja

ja sihteeri) sekä nuorten apuna on myös tukiaikainen. He ideoivat ja järjestävät nuorille toimintaa ja puuttuvat kunnan asioihin, jotka liittyvät nuorten asioihin ja hyvinvointiin.

NuValla on edustajat seuraavissa toimielimissä: kunnan valtuustossa (läsnäolo- ja puheoikeus), sivistyslautakunnassa (läsnäolo- ja puheoikeus). NuValla on myös edustuspaikka ja äänioikeus Selvä Peli työryhmässä, Lastensuojelun kehittämistyöryhmässä sekä Viestintäpajan ohjausryhmässä. (Inarin kunnan www-sivut)

Saamelaisalueen koulutuskeskuksella on edustus (jäsen ja varajäsen) Inarin kunnan nuorisovaltuustossa.

1.2.5 Turvallisuus

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee laatia suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 80 §.)

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen turvallisuuteen liittyvät asiakirjat löytyvät kohdasta 7 Opiskeluohjelmasuunnitelmaan liittyvät erilliset asiakirjat. Lukuvuosittain päivitettävään opinto-oppaaseen on koottu keskeiset opiskeluturvallisuuteen liittyvät asiat.

Opiskelijan työturvallisuus työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää ammatillista koulutusta koskevan lain määräämällä tavalla koulutusta työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä joko koulutus- tai oppisopimuksella. Työnantaja tai koulutussopimustyöpaikan tarjoaja vastaa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävässä koulutuksessa opiskelijan työturvallisuudesta siten kuin siitä työturvallisuuslaissa (738/2002) säädetään. Koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa työnantajalle tai koulutussopimustyöpaikan tarjoajalle edellä tarkoitettu työturvallisuusvastuusta. Oppimista ohjaava opettaja varmistaa työpaikalla tapahtuvan oppimisen työturvallisuuden ennen sopimuksen laatimista. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 69 - 72 §.)

Oppisopimukseen sovelletaan työsuhteessa tai virkasuhteessa sovellettavaa lainsäädäntöä. Jollei ammatillisen koulutuksen laissa toisin säädetä, työsopimukseen perustuvaan oppisopimukseen ei kuitenkaan sovelleta työsopimuslain 1 luvun 3 ja 8 §:ää, 2 luvun 4 ja 5 §:ää, 4 luvun 4 ja 5 §:ää, 6 lukua, 7 luvun 1–5 ja 7–11 §:ää, 9 ja 10 lukua sekä 13 luvun 3 ja 4 §:ää. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 77 §.)

Koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa sovelletaan yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sekä nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) säännöksiä työajasta ja työn turvallisuudesta ja terveellisyydestä. Opiskelijan työaika saa olla enintään kyseisellä työpaikalla noudatettava säännöllinen työaika. Lisäksi opiskelijan työssä sovelletaan työaikalain (605/1996) säännöksiä päivittäisistä lepoajoista, vuorokausilevosta, viikoittaisesta vapaa-ajasta sekä työvuoroluettelosta. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 77 §.)

Työpaikalla tapahtuvan oppimisen aikana opiskelija on oikeutettu saamaan opintotuen ja opinto-sosiaaliset edut niistä erikseen annettujen ohjeiden mukaan. Kun työpaikalla tapahtuva oppiminen toteutetaan ulkomailla, järjestämisessä otetaan huomioon myös paikalliset määräykset. Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 531/2017, 80 §, 78 §) ja voimassa olevissa työturvallisuussäädöksissä on säädetty, työturvallisuusasioissa noudatetaan seuraavaa: Koulutusso-pimuksiin on kirjattava turvallisuuteen, tapaturmiin ja vahingonkorvauksiin liittyvät vastuut ja va-kuutukset. Ennen työn aloittamista työnantaja ja koulutuksen järjestäjä varmistavat yhdessä, että opiskelijalla on edellytykset tehdä ko. työtä turvallisesti ja terveyttään vaarantamatta sekä ohjeita noudattaen.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa kiinnitetään opiskelijoiden turvallisiin työolosuhteisiin huomiota opettamalla heille työturvallisuutta esimerkiksi seuraavilla tavoilla: asianmukainen työvaate-tus ja suojavälineet aloittain, tulityökortti, työturvallisuuskortti, hygieniapassi, anniskelupassi ja am-mattiosaajan työkykypassi. Opiskelijoille ja henkilöstölle järjestetään lisäksi ensiapukoulutusta.

1.2.6 Liikunta ja terveellinen ravinto

”Kunnollinen ravinto ja fyysinen liikunta ovat terveellisen elämän kulmakiviä. Ravinto tuottaa poltto-ainetta fyysiseen liikkumiseen. Maailman terveysjärjestö WHO on kehittänyt globaalin strategian ruokavalioon, fyysiseen liikkumiseen sekä terveyden edistämiseen, jossa huomiota kiinnitetään erityisesti ravinnon ja liikkumisen tasapainoon. Ne linkittyvät toisiinsa monin tavoin. Lasten ja nuorten liikalihavuus on kasvanut merkittävästi useissa kehitysmaissa eri puolilla maailmaa. Liikalihavuuden ensisijainen syy on epätasapaino energian saannin ja liikunnan välillä.

Kansainvälisen suosituksen yksinkertainen, mutta merkittävä, ohje onkin syödä vähemmän korkean energiatason sisältävää ravintoa, välttää erityisesti rasvoja ja sokeria sisältäviä ruokia, nauttia ruokaa, joka on valmistettu tyydyttämättömistä rasvoista, vähentää suolan käyttöä, nauttia runsaasti hedelmiä, vihanneksia ja kasviksia, valita kasvipäisiä ravintoa tai kalaa sekä liikua vähintään puoli tuntia päivässä.” (Not only fair play -projekti, EU-komission suositukset).

1.2.6.1 Liikunnallisuuden edistäminen

Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa on kehitetty erilaisia toimintamuotoja liikunnallisuuden edistämiseksi sekä koulupäivän aikana, että vapaa-ajalla. Toimintojen moninaisuus on tärkeää, jotta tavoitetaan erilaisia opiskelijoita ja löydetään kaikille opiskelijoille sopiva tapa osallistua liikkumiseen.

Oppilaitoksessa liikunnallisuuden edistämisen tavoitteena on:

- kannustaa opiskelijoita ideoimaan viihtyisää kouluympäristöä ja liikunnallisia tapahtumia
- teemapäivät, esim. syyslukukaudella järjestettävä oppilaitoksen hyvinvointipäivä ja kevätlu-kukaudella järjestettävä ulkoilupäivä
- koulutustilaisuudet ja tietoisuuskäytännöt, esim. lajiesittelyt, päihdevalistus, terveellinen ruokavalio
- välinehankinnat (esim. leuanvetotangot, jumppa-alustat, jumppakepit, jumppapallot, hieron-tapallot ja -rullat sekä puolapuut luokkiin, taukotiloihin ja käytäville)
- koulun ympäristön kehittäminen (pidetään oppilaitosympäristö siistinä esim. kevättalkoilla ja teemapäivien yhteydessä, opiskelijat ovat mukana ideoimassa viihtyisää kouluympäristöä)

- vapaa-ajan liikuntaharrastukset (asuntolahenkilöstö järjestävät opiskelijoille kuljetuksia esim. kuntosali-, sähly- ja uintivuoroihin)
- liikunnan integrointi ammatillisiin tutkinnon osiin kaikilla aloilla (esim. toiminnalliset tuokirot opitunneilla)
- opiskelupäivän rakenteelliset muutokset (esim. tauot tarpeen mukaan)
- retket maastoon ja oppituntien pitäminen luonnossa
- koulumatkaliikunnan edistäminen (esim. pyörien, potkukelkkojen ja suksien järjestäminen asuntolassa asuvien käyttöön)
- välituntien aktivointi (esim. koripallokorien, ilmakeikkopöytien ja jalkapallomaalien hankinnat)
- ammattiosaajan työkykypassin kirjaaminen kaikkien alojen toteutus- ja arviointisuunnitelmiin
- oppimisympäristöjen muunneltavuus (jumppapallot, seisontapöydät, joustavat tila- ja kalusteratkaisut toiminnallisuuden lisäämiseksi ja kuormittavuuden vähentämiseksi)

Maaliskuussa 2018 valmistuneiden uusien oppimisympäristöjen ja tilojen suunnitteluun ja ideointiin osallistuivat opiskelijat ja koko henkilökunta. Suunnittelun lähtökohtana ja tavoitteena oli liikunnan ja toimintakyvyn lisääminen, viihtyvyys sekä tilojen muunneltavuus. Uusissa tiloissa liikunnallisuutta lisäävät toimet integroidaan tiiviisti oppilaitoksen perustehtävään ja arkeen. Tämä edellyttää hyvää ja pitkäjänteistä suunnittelua sekä koko henkilöstön sitoutumista asiaan.

Liikkuva opiskelu -ohjelma

SAKK on liittynyt syyslukukaudella 2022 Liikkuva opiskelu -ohjelmaan. Liikkuva opiskelu -ohjelman tavoitteena on lisätä liikkumista ja opiskelukykyä toisella asteella ja korkeakouluissa. Opiskelukyky on opiskelijan työkykyä, joka on yhteydessä opintojen sujumiseen, hyvinvointiin ja tulevaan työkykyyn. Liikkuva opiskelu -toimintaa tukevat esimerkiksi:

- aktiivisuuteen kannustava opiskeluympäristö
- toiminnalliset opiskelumenetelmät
- aktiivisuustauot opetuksessa
- liikuntatilojen käytön salliminen opetuksen ulkopuolella
- opiskelumatkojen kulkeminen lihasvoimin.

1.2.6.2 Terveellisten ruokavalintojen edistäminen

Oppilaitosruokailu on osa oppilaitoksen opetus- ja kasvatustehtävää. Opiskeluun kuuluvan ruokailun tarkoituksena on edistää opiskelijan hyvinvointia sekä tervettä kasvua ja kehitystä. Hyvin suunniteltu ja rytmitetty ruokailu ja ateriat ylläpitävät opiskelijan opiskelijavireyttä päivän aikana.

Terveellisen liikuntapainotteisen toiminnan edistämiseksi Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa

- mahdollistetaan ja tuetaan opiskelijoiden valintoja terveellisten ruokavalintojen suhteen
- tarjotaan mahdollisuus sekä riittävä aika ruokailuun
- lisään opiskelijoiden tietoutta terveellisestä ruokavaliosta ja -rytmistä.

2 Opiskeluhoolto

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden rakentaminen alkaa lainsäädännön ja määräysten velvoitteista. Lainsäädännön ja muiden säädösten tavoitteena on edistää oppimista sekä opiskelijoiden hyvin-

vointia ja turvallisuutta. Laissa korostetaan kotien, oppilaitoksen ja tukiverkkojen tärkeyttä. Opetustoimen säädökset ja koulutusta ohjaavat valtakunnalliset tutkinnon perusteet sekä koulutuksen järjestäjän osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat määräävät koulu yhteisön edistämään myös turvallisuutta.

Oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön kattaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden. Turvallisen koulun rakentaminen perustuu opiskelijoiden, huoltajien, opettajien ja muun koulun henkilöstön yhteiseen työhön.

Opiskeluhoolto ennalta ehkäisee

- ennakoii, ehkäisee ja tunnistaa kehityksen ja oppimisen esteitä
- edistää koulu yhteisön yhteisöllisyyttä, turvallisuutta, terveyttä, sosiaalista vastuuta
- edistää opiskelijoiden osallisuutta oman yhteisönsä hyvinvoinnin lisäämisessä
- vastaa opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin
- varmistaa, että opiskelija tulee kuulluksi
- antaa tukea opiskelijoille oppimisvaikeuksiin ja sosiaalisiin ongelmiin
- tukee kiusaamisen, erilaisen häirinnän, väkivallan ja rikollisen käyttäytymisen ennaltaehkäisyä
- tukee opiskelijan kasvua ja kehitystä
- vastaa opiskelijalle lain edellyttämien tukitoimien järjestämisestä

Opiskeluhoolto kattaa kaikkien koulu yhteisön työntekijöiden tekemän, oppimisedellytyksiä lisäävän ja turvallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia, kuten yhteisöllisyyttä, edistävän työn. Jokainen tekee opiskeluhoitoa osana omaa työtään. Opiskeluhoillon palveluiksi katsotaan mm. kouluterveydenhoitajan ja -lääkärin, koulukuraattorin, psykologin tai psykiatrisen sairaanhoitajan asiakastyö. Opinto-ohjaajat ovat keskeisiä opiskelijan hyvinvoinnin ja opintojen etenemisen kannalta. Myös oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy, erityisopetus ja muut tukimuodot ovat osa opiskeluhoitoa. Ofelaš-ohjaajien merkitys opetuksen ja opiskeluhoillon välisen sillan rakentajina on keskeinen.

Oppivelvollisten tuki, ohjaus ja valvonta

Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjillä sekä muilla oppivelvollisuuskoulutusta järjestävillä sekä viimesijassa asuinkunnalla on velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista. Näin voidaan varmistaa, että opiskelijaa voidaan tukea ja ohjata riittävästi koko opiskelun ajan.

Kun opiskelija aloittaa toisen asteen koulutuksessa, vastuu opiskelijan ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta siirtyy lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan lisäksi sellaisten palvelujen piiriin (esim. sosiaali- tai terveyspalvelut, nuorisotoimen palvelut), jotka antavat tukea opiskelijan elämäntilanteeseen ja mahdollistavat opintojen jatkamisen.

2.1 Opiskeluhoillon kokonaistarpeen arviointi ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa opiskeluhoillon palveluja tarjotaan kaikille opiskelijoille. Opiskelijoita on lukuvuosittain yhteensä n. 200. Lapin hyvinvointialueen palveluina Inarin toimipaikassa pitää opiskelijoille vastaanottoja yhtenä päivänä viikossa kouluterveydenhoitaja, psykiatrisen sairaanhoitaja ja koulukuraattori. He tapaavat tarvittaessa opiskelijoita myös Toivoniemen toimipaikassa. Lähivastaanottojen lisäksi he palvelevat opiskelijoita myös etävälineillä. Opiskelijoilta saadun palautteen perusteella opiskeluhoitopalvelujen saatavuus on hyvä ja toiminta on tarkoituksenmukaista.

Opiskeluhoollon tehtävänä on opiskelun tukemisen ohella huolehtia opiskelijoiden fyysisestä ja henkisestä hyvinvoinnista sekä tukea heitä elämänhallintaa ja uravalintaa koskevissa ratkaisuissa. Opiskeluhoollon avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia.

2.2 Opiskelijaterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16 §:n kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluterveydenhuollolla saman lain 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri. Terveydenhuoltolain mukaisilla koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla:

- edistetään ja seurataan oppilaitosyhteisön hyvinvointia ja opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta
- edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä
- tunnistetaan varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin

Opiskeluterveydenhuolto sisältää opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, jotka on järjestettävä yhtenäisenä kokonaisuutena. Opiskelijalla on kansanterveyslain mukainen oikeus opiskelupaikkakuntansa hyvinvointialueen terveydenhuoltoon riippumatta opiskelijan kotikunnasta. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat terveyden- ja sairaanhoitopalvelut ja mielenterveyspalvelut.

Terveydenhoitajan ja lääkärin tavoitettavuus koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa (3 luku 17 §) Terveydenhoitajan työaika on järjestettävä siten, että opiskelijan voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys opiskeluterveydenhuoltoon.

Opiskelijan ja hänen huoltajansa asema koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa (3 luku 18)

- Opiskeluhoollon toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa.
- Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoollon asian käsittelyyn.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa opiskelijaterveydenhuolto on Lapin hyvinvointialueen järjestämä. Opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitajat ja lääkärit. Terveydenhoitajien vastaanottoajat löytyvät ilmoitustaululta Inarin ja Toivoniemen toimipaikoissa. Ofelaš-ohjaajat antavat opiskelijoille käytännön ohjeistuksen opiskelijaterveydenhuollon toiminnasta.

2.3 Opiskeluhoollon kokonaisuus

Oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoolloryhmä. Oppilaitoskohtaista opiskeluhoolloryhmää johtaa apulaisrehtori, joka toimii myös ryhmän sihteerinä. Ryhmän koollekutsujana on opinto-ohjaaja. Opiskeluhoolloryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa.

Opiskeluhoolloryhmässä käsitellään esim. opiskeluun, läsnäoloon, HOKS:iin, työrauhaan, asuntola-asumiseen ja erityisopetukseen liittyviä asioita ja tehdään linjauksia opiskeluhyvinvoinnin edistämiseksi. Opiskeluhoolloryhmässä ei käsitellä yksittäisten opiskelijoiden asioita. Opiskeluhoollon-

työryhmän työ on ennaltaehkäisevää ja korjaavaa. Opiskeluhooltoryhmässä tarkastellaan ajankoh-
taisia, esim. kouluterveyskyselyssä esiin nousseita ilmiöitä, sekä käydään läpi valtakunnallisia ja
oppilaitoskohtaisia opiskelijakyselyjen tuloksia ja opiskelijapalautteita.

Opiskeluhooltoryhmän jäsenenä voivat toimia mm. apulaisrehtori, opinto-ohjaaja/erityisopettaja,
opiskelija, huoltaja, asuntolaohjaaja, koulukuraattori, psykologi/psykiatrinen sairaanhoitaja, päihde-
työntekijä, koulupoliisi sekä sosiaalitoimen ja etsivä nuorisotyön edustajat.

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen tervey-
den sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää
toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä
koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Opiskelijoilla on oikeus myös
yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

2.3.1 Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko opiskeluyhtei-
sössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuoro-
vaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.
Tavoitteena on hyvinvoiva opiskeluyhteisö, joka tukee ja edistää jokaisen opiskelijan oppimista ja
hyvinvointia, ennalta ehkäisee haasteita ja tarjoaa niihin tukea mahdollisimman varhain sekä enna-
koi mahdollisia riskejä.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon edistäminen kuuluu kaikille opiskeluyhteisössä työskenteleville osana
heidän päivittäistä toimintaansa. Myös opiskelijoiden osallisuutta tukevat toimintatavat ovat keskei-
nen keino tukea oppilaitoksen yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia.

2.3.2 Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia

- 1) koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja
- 2) opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja
- 3) monialaista yksilökohtaista opiskeluhooltoa.

Yksilökohtaista opiskeluhooltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, opiskelijan ja hänen huoltajiensa
ja muiden häntä tukevien läheisten kunnioittaminen sekä eri osapuolien tietojensaantia ja salassa-
pitoa koskevat säädökset.

Yksilökohtaista opiskeluhooltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan sekä tilanteen mukaan hänen
huoltajiensa ja muiden läheistensä kanssa huomioiden heidän toiveensa ja yksilölliset tarpeensa.
Opiskelijalla on yksilökohtaisessa opiskeluhoollon ikänsä ja kehitystasonsa mukainen itsenäinen
asema. Jos opiskelija ei pysty itsenäisesti arvioimaan asioiden merkitystä, toimitaan yhteistyössä
hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa kanssa tämän suostumukseen perustuen. Huolta-
jalla ei kuitenkaan ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä halutessaan opiskeluhoollon palveluita.
Yksilöllisen opiskeluhoollon monialaisen asiantuntijaryhmän jäsen ei saa käyttää asiantuntijaryh-
män jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhooltoon liittyvään tehtä-
vään.

2.3.3 Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolto

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollolla tarkoitetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 §:n 1 momentin mukaisesti koulutuksen järjestäjän päättämää toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon avulla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita haasteita.

1.1.2018 voimaan tullessa laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) on vahva ohjaamisen velvoite niin opintojen etenemisen tueksi kuin tarvittaessa opiskelua tukeviin palveluihin. Koulutuksen henkilökohtaistaminen on kuvattu lain viidennessä luvussa.

Suostumus opiskeluhoollon palveluihin (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 3 luvun 19 §), lomake (liite 1)

Opiskeluhoollon kertomukset (Oppilas- ja opiskeluhooltolaki 3 luku 20 §)

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan opiskeluhoollon kertomuksiin siten kuin tässä pykälässä säädetään.

- *potilaskertomus*: koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstö ja terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat opiskeluterveydenhuollon yksilötapaamisissa kertyvät opiskelijan tiedot
- opiskeluhoollon kuraattorin asiakaskertomukset: kuraattorit kirjaavat yksilötapaamisissa kertyvät opiskelijan tiedot
- opiskeluhoollon kertomus: opiskeluhoolloryhmän nimeämä vastuhenkilö kirjaa tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä kertyvät välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot

Opiskeluhoollon kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan:

- 1) *nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot*
- 2) *asian aihe ja vireille panija*
- 3) *opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet*
- 4) *tiedot asian käsittelystä monialaisessa yksilö- tai ryhmäkohtaisessa asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot*
- 5) *toteutetut toimenpiteet*
- 6) *kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.*

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoollon kertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Henkilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttaminen

Opiskelijalla on oikeus saada opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja (3 luku 15 §) Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

2.4 Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaaminen, häirintä, syrjintä ja väkivalta vaikuttavat merkittävästi lasten ja nuorten arjen turvallisuuteen ja hyvinvointiin. Opetushallituksen ylläpitämälle Ei kaikelle väkivallalle -sivustolle on koottu tietoa, ohjeita ja työkaluja siihen, miten tällaiset teot ja tilanteet tunnistetaan, miten niitä ehkäistään ja miten niihin voidaan puuttua oppilaitoksissa.

Ohjeet ja työkalut on tarkoitettu koulujen, oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen opettajille ja rehtoreille sekä johtajille, muille kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaisille sekä lasten ja nuorten huoltajille. Niitä voivat työssään hyödyntää myös muut lasten ja nuorten parissa toimivat.

[Tutustu #EiKaikelleVäkivallalle -sivustoon tästä linkistä](#)

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattu Saamelaisalueen koulutuskeskuksen Toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sekä Suunnitelmaan kurinpitokeinojen käyttämisestä.

2.5 Opiskeluhoitosuunnitelman toteutuminen ja seuranta

Opiskeluhoillon toimintaa ja sen onnistumista voidaan seurata erilaisten valtakunnallisten kyselyjen tulosten pohjalta esim. THL:n kouluterveyskysely. Opiskeluhoillon toiminnasta saadaan palautetta myös oppilaitoksen omista opiskelijapalautekyselyistä, jotka toteutetaan lukukausittain ja vuosittain.

Opiskelijan palveluja arvioidaan oppilaitoksessa erilaisin dokumentein. Seuranta alkaa opiskelijan HOKS-keskustelusta.

Toimet ja palvelut	Palvelujen arviointi ja seuranta	Dokumentointi
palvelujen saatavuus ja saatavuutettavuus	opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, ofelaš-ohjaaja, kuraattori, psykologi/psykiatrinen sairaanhoitaja jne.	opinto-opas terveydenhoitajan tekemä terveyskysely
varhainen puuttuminen	opettaja, ofelaš-ohjaaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori jne.	ofelaš-ohjaaja: Wilmamerkinnot, HOKS, muistiot potilaskertomukset
opiskeluhoitoryhmän säännöllinen toiminta	säännölliset kokoontumiset	muistiot
opiskelijakyselyt ja -palautteet	jaksopalaute TEO- ja näyttöpalaute lukukausi- ja lukuvuosipalaute tasa-arvo ja yhdenvertaisuus-kysely opintojen arviointi- ja palautekeskustelu hyvinvointikysely valtakunnalliset AMIS-palautekyselyt	raportit

kouluterveyskyselyt	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden hyvinvointi kouluterveyskysely, joka toinen vuosi.	raportit
poissaolot opintojen keskeyttäminen eroaminen oppilaitoksesta	opettaja, ofelaš-ohjaaja, opinto-ohjaaja, apulaisrehtori, opintotoimisto	Wilma/Primus
läpäisy	ofelaš-ohjaaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja	tilastot, raportit
moniammatillinen yhteistyö	kunta-/hyvinvointialueyhteistyö	muistiot
opiskelijan kasvu, ura ja elämänhallinta	oppilaitos, kunta-/hyvinvointialueyhteistyö	muistiot
koti - koulu yhteistyö	oppilaitos ja huoltaja - tapaukset, vierailut, palaverit	muistiot opinto-opas

3 Opintojen ohjaus ja opiskelun tukeminen

Tutkintoon johtavan koulutuksen lähtökohtana on ammatillisen koulutuksen toteutus- ja arviointisuunnitelman 180 osaamispistettä, opintojen kesto kolme vuotta. Opiskelijan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen kartoitetaan, mistä lähtee liikkeelle opiskelijan yksilöllisten opintojen valinnat ja puuttuvan osaamisen hankkiminen. Opiskelija osallistuu lähtötasotesteihin (luki- ja matematiikkaseulat).

Opiskelijalle laaditaan **henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, HOKS**, jonka pohjalta opiskelija hankkii puuttuvaa osaamistaan. HOKS laaditaan opintojen alussa ja sitä päivitetään säännöllisesti ja aina ennen oppisopimusta tai koulutussopimusta.

HOKS:n laatimiseen osallistuvat:

- Opettaja, opinto-ohjaaja tai tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja
- Opiskelija
- Työnantaja tai muu työpaikan edustaja: oppisopimus, koulutussopimus tai osaaminen osoitetaan työpaikalla
- Koulutuksen järjestäjän yhteistyössä toimivat tahot (koulutuksen hankinnassa, L 30 §)
- Toinen ammatillisen koulutuksen järjestäjä, lukiokoulutuksen järjestäjä tai muut toimijat
- Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua HOKS:n laadintaan ja päivittämiseen, mutta ei hyväksymiseen

HOKSiin sisällytetään:

- Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Suoritettavat tutkinnon osat ja niiden tavoitteet, sisällöt, opetus sekä muut osaamisen hankkimisen tavat ja ajoittuminen
- Opiskelijan vastuullinen työpaikkaohjaaja ja koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja tai perustellusta syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja
- Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 54 §:ssä tarkoitettut osaamisen arvioijat
- Ohjauksen ja tukitoimien suunnitelma
- Urasuunnitelma

- Luki- ja matematiikkaseulat
- Erityisen tuen tarve, sovitut tukitoimet ja opetusjärjestelyt

3.1 Ofelaš-ohjaaja

Ofelaš-ohjaaja on opiskelijoiden alakohtainen lähiohjaaja opintojen ajan. Hän tukee opiskelijoita heidän yksilöllisissä ohjaustarpeissaan ja edistää opiskelijoiden yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmäytymistä yhteistyössä opiskelijan, opiskelijan huoltajien, opettajien ja opiskelijahuollon verkoston kanssa.

Ofelaš-ohjaaja laatii HOKSin yhdessä opiskelijan kanssa ja päivittää sitä säännöllisesti siihen kuuluvien henkilöiden kanssa. Ofelaš-ohjaaja perehdyttää opiskelijan oppilaitokseen ja oppimisympäristöihin, ammattialaan sekä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmaan. Hän ohjaa opiskelijaa opintoihin liittyvissä valinnoissa, seuraa opintojen edistymistä ja osallistuu tarvittavien tukitoimien suunnitteluun yhteistyössä muiden opettajien ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa. Ofelaš-ohjaaja seuraa ja tukee opiskelun etene- mistä ja pitää yhteyttä opiskelijan huoltajiin.

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelma, HOKS - Ofelaš-ohjaaja

- Laatii HOKSin ja selvittää opiskelijan toiveita ja tavoitteita koulutuksen ja oman kehittymisen osalta ja ohjaa opiskelijaa urasuunnitteluun
- Kirjaa yksilölliset tavoitteet ja suunnitellut tukitoimet HOKSiin
- Suunnittelee opintojen etenemisaikataulun yhdessä opiskelijan ja opinto-ohjaajan kanssa
- Seuraa opintojen edistymistä yhteistyössä opettajien ja opinto-ohjaajan kanssa ja käynnistää tarvittaessa tukitoimet (yhteydenpito opinto-ohjaaja / erityisopettaja / moniammatillinen yksilö- / ryhmäkohtainen opiskeluhuoltoryhmä)

Valinnaiset tutkinnon osat - Ofelaš-ohjaaja

- Kertoo alakohtaisten valinnaisten tutkinnon osien sisällöistä ja tavoitteista opiskelijoille
- Varmistaa, että opiskelijat ovat tehneet omat valintansa ja ohjaa niiden teossa yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen - Ofelaš-ohjaaja

- Kertoo ryhmänsä opiskelijoille osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteista yhdessä opinto-ohjaajan kanssa

Opintojen edistymisen seuraaminen ja tukeminen - Ofelaš-ohjaaja

- Motivoi ja sitouttaa opiskelijaa opiskeluun
- Seuraa opiskelijan edistymistä ja tukitoimien tarvetta sekä osallistuu tukitoimien suunnitteluun
- Seuraa opiskelijan poissaoloja ja puuttuu nopeasti poissaoloihin toimintaohjeen mukaisesti (opinto-opas)
- Antaa palautetta opiskelijalle opintojen edistymisestä. Jakson lopussa ofelaš-ohjaaja tarkistaa ryhmänsä opintosuoritteet ja varmistaa, että kaikki suoritettavat tutkinnon osat arvioitu
- Ofelaš-ohjaaja huolehtii opiskelijalle Wilman salasanan ja käyttöohjeistuksen sekä ohjeistaa opiskelijaa tarkistamaan ja tulostamaan opintosuoritusotteet Wilmasta
- Varmistaa, että lukuvuoden lopussa opiskelija tietää, mitä hän opiskelee seuraavana lukuvuonna ja milloin hän todennäköisesti valmistuu

- Tarkistaa valmistuvien opiskelijoiden tutkintotodistuksen/todistuksen suoritetuista opinnoista yhdessä opinto-ohjaajan kanssa

Opiskeluhuoltoon liittyvät tehtävät - Ofelaš-ohjaaja

- Tuo apulaisrehtorille tai opinto-ohjaajalle tietoon opiskeluhoitoryhmän käsittelyä edellyttävät ajankohtaiset opiskelija-asiat
- Osallistuu tarvittaessa opiskeluhoollon palaverieihin
- Huolehtii ryhmänsä läsnäolotietojen ajantasaisuudesta ja ilmoittaa opintojen keskeytyksistä ja eroamisista sekä pitkään jatkuneista poissaoloista opinto-ohjaajalle tai opintotoimistoon

Kasvatuksellinen ohjaus - Ofelaš-ohjaaja

- Käy opiskelijoiden kanssa arvokeskustelua opintojen aikana
- Käy opiskelijoiden kanssa HOKS-keskusteluja ja tuo esiin arjen hallinnan merkityksen ja selvittää, onko opiskelija tässä suhteessa tuen tarpeessa
- Muistuttaa riittävän usein opiskelijoiden omasta vastuusta opintojen onnistumisen suhteen
- Seuraa opiskelijan työaikojen noudattamista ja käyttäytymistä ja puuttuu tilanteeseen heti häiriöiden ilmaannuttua
- Huolehtii, ettei ryhmässä esiinny kiusaamista tai syrjintää (nollatoleranssi)
- On tarvittaessa mukana opiskelijahuoltotyössä opiskelijoiden ongelmia ratkottaessa

Työelämään ja jatko-opintoihin valmentaminen - Ofelaš-ohjaaja

- Huolehtii opintojen loppuunsaattamisesta
- Käy keskustelua jatko- ja urasuunnitelmista
- Ohjaa jatko-opinnoista kiinnostuneet opiskelijat opinto-ohjaajan luo
- Antaa tietoa työelämän vaatimuksista ja työhönhakuvalmennuksesta

3.2 Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaajan keskeiset tehtävät Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa:

Opinto-ohjaaja

- Tekee yhteistyötä moniammatillisessa opiskelijahuoltoryhmässä opinto-ohjauksen asiantuntijana
- Organisointi yksilökohtaisen, moniammatillisen opiskeluhoollon
- Seuraa opiskelijoiden opintojen edistymistä ja läsnäoloa
- Kehittää käytänteitä opiskelua tukeviksi yhdessä opettajien ja muun henkilökunnan kanssa
- Tukee ja ohjaa vaikeuksissa olevia opiskelijoita
- Pohtii yhdessä opiskelijan kanssa vaihtoehtoja opintojen edistymiselle
- Hoitaa yhteydenpitoa oppilaitoksen sisällä
- Hoitaa yhteydenpitoa huoltajiin
- Hoitaa yhteydenpitoa lähettäviin oppilaitoksiin
- Hoitaa yhteydenpitoa oppilaitoksen ulkopuolisiin toimijoihin ja sidosryhmiin
- Opastaa opiskelijoita jatko-opinto- ja urasuunnittelussa.

3.3 Opettaja

Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa opettajan tehtävänä on opiskelijan taitojen ja tietojen kehittäminen sekä opiskelijan ammatillisen kasvun ja yhteiskuntavastuun tukeminen.

Opettaja

- Vastaa osaltaan opiskelijoiden toteutus- ja arviointisuunnitelman mukaisesta oppimisesta
- Osallistuu oppilaitoksen opiskelijoiden ohjaukseen ja kasvatukseen

- Tiedottaa ofelaš-ohjaajalle opiskelijan poissaoloista tai muista opiskeluun liittyvistä vaikeuksista
- Antaa palautetta ja seurata opintojen etenemistä ja suorituksia
- Arvioi opiskelijoiden opinnot mahdollisimman nopeasti suoritusten jälkeen ja tiedottaa arvioinnista ofelaš-ohjaajalle
- Tekee moniammatillista yhteistyötä sekä oppilaitoksen sisällä että oppilaitoksen sidosryhmien kanssa
- Pitää yhteyttä elinkeinoelämään, opiskelijoiden huoltajiin ja muihin sidosryhmiin
- Huolehtii osaltaan opetus- ja kasvatustyöhön liittyvästä järjestyksestä, turvallisuudesta ja taloudellisuudesta

3.4 Erityisopettaja

Erityisopettajan keskeiset tehtävät Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa:

Erityisopettaja

- Kartoittaa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat yhdessä ofelaš-ohjaajien kanssa
- Koordinoi lähtötasotestit
- Suunnittelee erityistä tukea tarvitsevien oppimisen tukemista
- Laatii erityisen tuen suunnitelmat ja päätökset yhdessä ofelaš-ohjaajien kanssa
- Seuraa ja päivittää HOKS:ia
- Seuraa tarvittaessa erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan oppimista
- Käy ohjauskeskusteluja opiskelijoiden, huoltajien ja opettajien kanssa
- Toimii opiskeluhuoltoryhmän jäsenenä
- Kirjoittaa tarvittaessa esim. lukilausuntoja ja viranomaisille meneviä lausuntoja

3.5 Koulukuraattori

Koulukuraattori tekee työtään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, opettajien ja eri yhteistyötahojen kanssa. Koulukuraattori työskentelee opintojen keskeyttämistä ehkäisevällä työotteella ja tukee opiskelijaa elämän eri osa-alueilla tapahtuvissa muutoksissa.

Koulukuraattori

- Tekee yhteistyötä moniammatillisessa opiskelijahuoltoryhmässä hyvinvointia tukevana opiskelijahuollon asiantuntijana
- Selvittää ja pyrkii ennalta ehkäisemään opiskelijoiden henkiset ja sosiaaliset vaikeudet
- Pitää yhteyttä huoltajiin, opettajiin ja eri viranomaisiin
- On mukana päihde- ja kiusaamisen vastaisessa työssä
- Osallistuu oppilaitoksen kasvatus- ja sosiaalityöhön
- Osallistuu oppilaitoksen ja kodin väliseen yhteistyöhön
- Tukea ja kannustaa opiskelijoita mielekkääseen ja laadukkaaseen vapaa-ajanviettoon
- Tapaa tarvittaessa opiskelijaryhmiä ja on apuna esim. luomassa ja vahvistamassa hyvää opiskeluilmapiiriä
- Auttaa, tukee ja selvittää asumiseen, itsenäistymiseen, harrastamiseen sekä raha-asioihin, opintososiaalsiin etuuksiin ja tukiin liittyvissä kysymyksissä

3.6 Opintotoimisto

Opintotoimisto sijaitsee Inarin pääkoululla ja palvelee kaikkia SAKK:n opiskelijoita. Opintotoimistossa neuvotaan mm. opiskeluoikeuteen, opintoihin hakemiseen ja opintojen yleiseen sujuvuuteen

sekä valmistumiseen liittyvissä asioissa. Lisäksi opintotoimistossa annetaan erilaisia opiskeluun liittyviä asiakirjoja esim. opiskelutodistukset, opintosuoritusotteet, Wilman salasanat sekä liikenneyhtiöiden alennuslippuhakemukset.

4 Asuntolatoiminta ja vapaa-aika

4.1 Asuntolatoiminta

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen asuntolat sijaitsevat Inarissa ja Toivoniemessä. Asuntolapaikat on tarkoitettu niille, joilla on erityisen pitkä koulumatka tai huonot kulkuyhteydet kotiin. Asuntolapaikat myönnetään ensisijaisesti oppivelvollisuuslain piiriin kuuluville pitkämatkaliselle opiskelijoille. Alaikäisen huoltajan on annettava allekirjoituksella varustettu kirjallinen suostumus asuntolapaikkahakemukseen. Kaikille uusille opiskelijoille lähetetään asuntolapaikkahakemus, asuntolatie-dote ja asuntolan järjestyssäännöt.

4.2 Asuntolahenkilöstön tehtävät

Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa asuntolahenkilöstö:

- Tukee opiskelijoiden opintojen etenemistä
- Kehittää asuntolatoimintaa osana oppilaitoksen oppimisympäristöä
- Edistää opiskelijoiden hyvinvointia
- Osallistuu opiskeluhuoltoryhmän toimintaan
- Ohjaa vapaa-ajan toiminnoissa ja harrastuksissa
- Huolehtii asuntolan järjestyssääntöjen noudattamisesta
- Puuttuu järjestyssääntörikkeisiin puhutteluilla ja suullisilla varoituksilla
- Huolehtii asuntolatilojen siisteyden ylläpitämisestä
- Tuntee saamelaiskulttuurin ja palvelee opiskelijoita mahdollisuuksien mukaan myös saamen kielellä

4.3 Harrastus- ja vapaa-ajan toiminta

Vapaa-ajan toiminnot suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja opiskelijoilta toivotaankin oma-aloitteellisuutta harrastustoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Asuntolahenkilöstö ottaa mielellään uusia ideoita vastaan.

Pysyviä harrastustiloja ovat Jeeran kuntosali ja kudontaluokka ja Toivoniemen kuntosali. Opiskelijoilla on mahdollisuus käyttää maksutta kunnan liikuntasalia, kuntosalia ja uimahallia Ivalossa.

Inarin kunnan upea luonto tarjoaa vapaa-ajan toimintoja vuoden jokaisena päivänä. Syksyllä voi samoilla metsissä, kalastaa tai marjastaa. Lumen peittäessä maan voi hiihdellä valaistuilla laduilla tai metsäsuksilla luonnossa. Kevään koittaessa on mukava istua jäällä pilkkimässä ja nauttia kevät-auringosta.

5. Opiskeluhuollon verkostoyhteistyö

5.1 Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Nuorille järjestettävässä koulutuksessa koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen tulee olla aloitteellinen myönteisen yhteistyön käynnistämiseksi ja ylläpitämiseksi opiskelijan huoltajien kanssa. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö järjestetään niin, että se vahvistaa opiskelijan itsenäisyyttä ja vastuullisuutta, edistää opiskelua sekä mahdollistaa opiskelijalle tuen saannin opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia koskevissa asioissa. Erityistä tukea tarvitsevien sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisten opiskelijoiden yksilölliset tarpeet sekä elämänhallinnan ja opiskelun tukeminen tulee ottaa yhteistyössä huomioon. Koulutuksen järjestäjän tulee tehdä yhteistyötä opiskelijoiden ohjauksessa huoltajien kanssa koulutuksen aikana ja sen päättyessä.

Opintojen alkuvaiheessa opinnoista tiedotetaan sekä opiskelijoille että alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajille. Yhteistyön käynnistämiseksi voidaan järjestää kotiväenilta tai tapaaminen huoltajien kanssa syyslukukauden kuluessa. Siinä huoltajilla on mahdollisuus tutustua oppilaitokseen, opetukseen ja opettajiin. Yhteistyön varhaisella aloittamisella pyritään alentamaan kynnystä yhteydenottoihin. Tavoitteena on, että yhteistyö kodin ja oppilaitoksen välillä olisi mahdollisimman avointa ja tasa-arvoista. Kodin ja oppilaitoksen välistä tiedotusta hoidetaan pääasiassa sähköpostilla/Wilma-viesteillä ja puhelimitse.

Opiskelijoilla ja alaikäisten opiskelijoiden huoltajilla on tunnukset, joilla he pääsevät seuraamaan opiskelijan opintojen etenemistä ja arvioiteja opiskelijahallinto-ohjelmassa, Wilmassa. Opiskeluun liittyvistä käytänteistä huoltajat saavat tietoa opiskelijoille jaettavasta opinto-oppaasta, joka on nähtävillä myös SAKK:n kotisivuilla. Tarvittaessa huoltaja/huoltajat kutsutaan tapaamiseen, jonka kokoonpano vaihtelee (esim. ofelaš-ohjaaja/opinto-ohjaaja/erityisopettaja/apulaisrehtori) Yhteydenpidosta opiskelijan kotiin on päävastuussa ofelaš-ohjaaja. Huoltajat voivat halutessaan tulla SAKK:een seuraamaan työskentelyä ja tapaamaan henkilökuntaa erityisesti avointen ovien päivinä.

Ongelmatilanteissa alkuvaiheessa ofelaš-ohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa ja tarvittaessa huoltajat kutsutaan mukaan. Täysi-ikäisen opiskelijan kohdalla tarvitaan opiskelijan lupa yhteydenottoon. Mahdollisten opiskeluongelmien jatkuessa yhteistyöverkosta laajennetaan opiskeluhoitor ryhmän jäseniin ja mahdollisiin muihin yhteistyökumppaneihin. Varhainen puuttuminen voi osaltaan ehkäistä opintojen keskeytymisen. Muutoinkin ongelmiin pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja siten ehkäisemään niiden kasautuminen.

5.2 Saattaen vaihto - yhteistyö perusopetuksen kanssa

Tiedon kulun varmistamiseksi pidetään ns. saattaen vaihto -palavereita opinto-ohjaajan, ofelaš-ohjaaja ja peruskoulujen opinto-ohjaajien kanssa. Palavereissa kartoitetaan opintonsa aloittavien opiskelijoiden erityistarpeita sekä mahdollisia erityisen tuen tarpeita. Tiedonkulun myötä tarkoituksenmukaisten tukipalvelujen järjestäminen tehostuu. Palaverit pidetään siinä vaiheessa, kun opiskelija-valinnat ovat selvillä.

5.3 Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö on yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävää erityisnuorisotyötä, jonka tarkoituksena on työskennellä nuorten lähtökohdista käsin. Toiminta ei sisällä velvoitteita nuorten taholta ja se perustuu luottamukselliseen asiakaskontaktiin. Nuori pyritään kohtaamaan aidosti ja välittävästi ja hänelle pyritään tarjoamaan turvallinen aikuiskontakti. Kohderyhmänä ovat 13 – 29-vuotiaat nuoret. Toiminnan tavoitteena on löytää tuen tarpeessa oleva nuori mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja auttaa hänet sellaisten palvelujen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuun ja itsenäistymistään.

Etsivän nuorisotyöntekijän rooli on olla nuorelle turvallinen aikuinen, jonka kanssa nuori saattaa solmia luottamuksellisen suhteen. Etsivä on nuoren tukihenkilö, joka kulkee nuoren rinnalla, saattaa tämän eteenpäin tarvittavien palveluiden piiriin ja madaltaa kynnyksiä nuoren ja yhteiskunnan välillä. Etsivän työntekijän tehtävänä ei ole hoitaa kaikkia nuoreen liittyviä asioita itse, vaan tehdä tiivistä verkostoyhteistyötä ja hyödyntää muiden toimijoiden ammattitaitoa nuoren palvelutarpeiden mukaisesti.

5.4 Uvja – saamelainen psykososiaalisen tuen yksikkö

Uvjj – Uvjâ – Uvja on saamelainen psykososiaalisen tuen yksikkö. Se tarjoaa saamelaiskulttuurin mukaisia ja saamenkielisiä mielenterveyspalveluita matalalla kynnyksellä – neuvoa, tukea ja kriisi-työtä omalla äidinkielellään (pohjoissaame, inarinsaame, koltansaame, suomi). Yksikkö on perustettu tukemaan saamelaisten ja Suomen valtion välistä totuus- ja sovintokomissiotyötä, mutta yhteyttä voi ottaa riippumatta siitä, osallistuuko totuus- ja sovintokomission kuulemisiin. Uvja-hankkeen työntekijä palvelee SAKK:n opiskelijoita puhelimitse/etävälinein sekä käy tapaamassa opiskelijoita oppilaitoksella sovitusti.

5.5 Sairaalaopetusyksikön palvelut

Sairaalaopetusyksikön palvelut Saamelaisalueen koulutuskeskukselle:

- Nivelvaiheen tuki oppilaalle siirryttäessä perusopetuksesta toiselle asteelle (oppilaat ovat useimmiten erikoissairaanhoidon eri sektoreiden polikliinisessä hoitosuhteessa); toteutetaan esim. moniammatillisina opiskelijahuoltoneuvotteluina, konsultaatiolla ja työnohjauksella. Jälkiseurannan määrä ja laatu sovitaan yksilöllisen suunnitelman mukaan.
- Osallistuminen hoito- ja kuntoutustyöryhmän toimintaan opiskelijan sairaalajakson tai polikliinisen hoitovaiheen aikana.
- Oman yksikön opiskelijahuoltotyöryhmän tekemä konsultaatiopyyntö akuuteissa ja kriisitilanteissa (useimmiten mielenterveydelliset syyt) ja asioiden selvittely viranomaisyhteistyönä.
- Etäopetusjärjestelyt opiskelijalle osastojen tutkimus-/hoitajakson aikana sekä tilannetiedotus sairaalan ja opiskelijan oman oppilaitoksen välillä.
- Erilliset huoltajatapaamiset tarvittaessa, kun opiskelija on alle 18-vuotias (vahvemman perheyön painotus).
- Opiskelija on esim. nuorisopsykiatrian asiakkuudessa 18 vuoden ikään saakka, sen jälkeen tukitoimet jatkuvat aikuispsykiatrian puolella.
- Vastentahtoinen hoito siirtyy Lapin keskussairaalaan Oulusta 1.8.2023 alkaen. Tämä tulee helpottamaan näissä ääritilanteissa hoitoketjujen toimivuutta ja tiedonkulkua.

6 Koulutuksen järjestäjän toimintaa ohjaavat lähtökohdat

Saamelaisalueen koulutuskeskus on valtion ylläpitävä oppilaitos, josta on säädetty oma laki ja asetus. Koulutuskeskus solmii tulossopimuksen ja talouden ja toiminnan pidemmän tähtäimen suunnitelman Opetushallituksen kanssa. Oppilaitos on Opetushallituksen tulosohjauksessa. Ylintä päätäntävaltaa käyttää Opetushallituksen nimeämä johtokunta, jonka toimintakausi on neljä vuotta. Johtokunnassa on saamelaiskäräjien ja kuntien nimeämiä edustajia sekä SAKK:n opiskelijoiden, opettajien ja muun henkilökunnan nimeämät edustajat. Opiskelijoiden edustaja valitaan vuosittain rehtorin koollekutsumassa tilaisuudessa.

Rehtorilla on kokonaisvastuu oppilaitoksen operatiivisesta toiminnasta. Rehtorin työskentelyn tukena toimii johtoryhmä. Apulaisrehtori toimii SAKK:n pedagogisena johtajana vastuualueena perustutkinto- ja lukuvuosisuunnitelmat. Taloudenhoitaja on muun henkilöstön esimies ja vastaa oppilaitoksen tukitoimintojen toteuttamisesta. Oppilaitoksessa on toimipaikkakohtaiset- sekä oppilaitoksen eri toimintojen suunnittelusta ja kehittämisestä vastaavat tiimit ja työryhmät. Kehitysjohtaja vastaa mm. kansainvälisestä toiminnasta ja hankkeista.

7. Opiskeluhoitosuunnitelmaan liittyvät erilliset asiakirjat

7.1 Tasa-arvosuunnitelmat

SAKK:ssa on kaksi tasa-arvoasiakirjaa; oppilaitoksen toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä henkilöstöpoliittinen tasa-arvosuunnitelma. Oppilaitoksen toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu lähinnä opiskelijanäkökulmasta ja henkilöstöpoliittinen tasa-arvosuunnitelma käsittelee henkilöstön tasa-arvoon liittyviä tekijöitä.

7.2 Kriisisuunnitelma

SAKK:n kriisisuunnitelma sisältää toimintaohjeet erilaisia äkillisiä tilanteita varten.

7.3 Päihdetoimintamallit

SAKK:ssa on opiskelijoiden ja henkilöstön päihdetoimintamallit. Päihteiden käytön puheeksi ottamisessa pyritään varhaiseen puuttumiseen. Hoitoonohjausmallit on laadittu sekä opiskelijoille että henkilöstölle.

7.4 Opinto-ohjauksen suunnitelma

SAKK:n opinto-ohjauksen suunnitelmassa esitetään, miten opinto-ohjaus on järjestetty opintojen eri vaiheissa ja millaista on yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Suunnitelmassa esitetään myös, miten erityisopetus on järjestetty.

7.5 Opiskelijaterveydenhuollon suunnitelma

Inarin kunnan toimijat päivittävät opiskelijaterveydenhuollon suunnitelmaa.

7.6 Järjestyssäännöt

Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä opilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Säännöt ovat välttämättömiä myös kouluyhteisön jäsenten vastuun, velvollisuuksien ja oikeuksien selvittämiseksi sekä yhteisön jäsenten oikeusturvan takaamiseksi.

Oppilaitoksen järjestyssäännöt liittyvät oppilaitoksen opetustoimintaan ja asuntolan järjestyssäännöillä ohjeistetaan asuntolan toimintaa.

7.7 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä

Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnitelman avulla pyritään turvaamaan työrauha, sisäinen järjestys, opiskelun esteetön sujuminen ja oppilaitoksen yleinen turvallisuus ja viihtyisyys.

7.8 Kulttuuriset ja eettiset ohjeet

SAKK:n kulttuuriset ja eettiset ohjeet koostuvat eettisistä ja kulttuurisista arvoihin, normeihin ja sopimuksiin perustuvista periaatteista.

7.9 Erityinen tuki

Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen ammatillisissa perustutkinnoissa, ammattitutkinnoissa ja erikoisammattitutkinnoissa. Erityinen tuki on opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin, tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä.

Saamelaisalueen koulutuskeskus
 Sámi oahpahuiguovddáš
 Sáámi máttááttáskuávdáš
 Sää'm škooultémkõõskõs

Suostumus opiskeluhoollon palveluihin

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (2023)

3 L 19 §

Yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskeluhooltoasian käsittely

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan. Opiskeluhoolloryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään.

Opiskelijan nimi _____

Henkilötunnus _____

Ryhmätunnus _____

Asian aihe:

Monialainen asiantuntijaryhmä:

Yksilökohtainen opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä muodostetaan opiskelijan asian tarpeen mukaan.

Suostun asiani käsittelyyn

En suostu asiani käsittelyyn

Päiväys _____

Opiskelija / huoltaja tai muu laillinen edustaja

Päiväys _____

Asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö